

Υπόθεση C-512/18

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

3 Αυγούστου 2018

Αιτούν δικαστήριο:

Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Γαλλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

26 Ιουλίου 2018

Προσφεύγουσες:

French Data Network

La Quadrature du Net

Fédération des fournisseurs d'accès à Internet associatifs
[Ομοσπονδία των ενώσεων παρόχων προσβάσεως στο Διαδίκτυο]

Καθόν:

Premier ministre [Πρωθυπουργός]

Garde des Sceaux, Ministre de la Justice [Υπουργός Δικαιοσύνης]

[ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ]

Ενώπιον του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας)

(Τομέας εκδικάσεως ενδίκων διαφορών, δέκατο και ένατο τμήμα σε κοινή συνεδρίαση)

[ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ]

[ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ]

Έχοντας υπόψη την ακόλουθη διαδικασία:

Με το συνοπτικό δικόγραφο προσφυγής, το συμπληρωματικό υπόμνημα, και τέσσερα άλλα υπομνήματα, τα οποία κατατέθηκαν την 1 Σεπτεμβρίου και στις 27

Νοεμβρίου 2015, στις 24 Μαΐου 2016, στις 25 Ιουλίου 2016, στις 7 Φεβρουαρίου 2017 και στις 10 Ιουλίου 2018 στη Γραμματεία του τομέα εκδίκασης ενδίκων διαφορών του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας), η French Data Network, η La Quadrature du Net και η Fédération des fournisseurs d'accès à Internet associatifs [Ομοσπονδία των ενώσεων παρόχων προσβάσεως στο Διαδίκτυο] ζητούν από το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας):

1^ο) να ακυρώσει λόγω υπερβάσεως εξουσίας τη σιωπηρή απορριπτική απόφαση του Πρωθυπουργού της Γαλλίας που απορρέει από την παράλειψη εκδόσεως αποφάσεως επί της αιτήσεώς τους για την κατάργηση του άρθρου R. 10-13 του κώδικα περί ταχυδρομείων και ηλεκτρονικών επικοινωνιών [code des postes et des communications électroniques] και του διατάγματος 2011-219 της 25ης Φεβρουαρίου 2011·

2^ο) να υποχρεώσει τον Πρωθυπουργό να καταργήσει τις εν λόγω διατάξεις·

3ο) [ΠΑΡΑΛΕΠΟΜΕΝΑ].

Οι ενώσεις αυτές υποστηρίζουν ότι οι διατάξεις των οποίων ζητήθηκε η κατάργηση είναι παράνομες λόγω του ότι εκδόθηκαν για την εφαρμογή νομοθετικών διατάξεων οι οποίες, εμπίπτοντας στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιφέρουν δυσανάλογο πλήγμα στο δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, στο δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και στην ελευθερία της έκφρασης, όπως κατοχυρώνονται από τα άρθρα 7, 8 και 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, και αντιβαίνουν στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με το υπόμνημα αντικρούσεως, το οποίο κατατέθηκε στις 10 Ιουνίου 2016, ο Υπουργός Δικαιοσύνης ζητεί την απόρριψη της προσφυγής. Υποστηρίζει ότι οι λόγοι ακυρώσεως είναι αβάσιμοι. [Σελ. 2 του πρωτοτύπου]

Με το υπόμνημα αντικρούσεως, το οποίο κατατέθηκε στις 20 Ιουνίου 2018, ο Πρωθυπουργός ζητεί την απόρριψη της προσφυγής. Υποστηρίζει ότι οι λόγοι ακυρώσεως είναι αβάσιμοι.

Με παρέμβαση, η οποία κατατέθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2016, η Privacy International και το Center for Democracy and Technology ζητούν από το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) να δεχθεί τα αιτήματα της προσφυγής. Υποστηρίζουν ότι:

- οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν είναι σύμφωνες με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- οι προσβαλλόμενες διατάξεις αντιβαίνουν στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.

[ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ]

Έχοντας υπόψη:

- τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών·
- την οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2000·
- την οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002·
- τον κώδικα περί ταχυδρομείων και ηλεκτρονικών επικοινωνιών·
- τον νόμο 2004-575 της 21ης Ιουνίου 2004·
- τον νόμο 2013-1168 της 18ης Δεκεμβρίου 2013·
- το διάταγμα 2011-219 της 25ης Φεβρουαρίου 2011·
- την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige AB κατά Post-och telestyrelsen και Secretary of State for the Home Department κατά Tom Watson και άλλων (C-203/15 και C-698/15)·
- τον code de justice administrative [γαλλικό Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας]·

[ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ]

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. Η Privacy International και το Center for Democracy and Technology έχουν έννομο συμφέρον για την ακύρωση της προσβαλλομένης απόφασης. Για τον λόγο αυτό, η παρέμβασή τους είναι παραδεκτή.
2. Η French Data Network, η La Quadrature du Net και η Fédération des fournisseurs d'accès à Internet associatifs [Ομοσπονδία των ενώσεων παρόχων πρόσβασης στο Διαδίκτυο] ζήτησαν από τον Πρωθυπουργό να καταργήσει το άρθρο R. 10-13 του κώδικα περί ταχυδρομείων και ηλεκτρονικών επικοινωνιών, και το διάταγμα της 25ης Φεβρουαρίου 2011 σχετικά με τη διατήρηση και την κοινοποίηση των δεδομένων που καθιστούν δυνατή την ταυτοποίηση κάθε προσώπου που έχει συμβάλει στη δημιουργία περιεχομένου δημοσιευθέντος ηλεκτρονικά. Οι τρεις αυτές ενώσεις βάλλουν κατά της σιωπηρής απορριπτικής απόφασης που απορρέει από την παράλειψη εκδόσεως εκ μέρους του Πρωθυπουργού απόφασεως επί της αιτήσεώς τους. **[Σελ. 3 του πρωτοτύπου]**

3. Η αρμόδια αρχή, η οποία έχει επιληφθεί αιτήσεως για την κατάργηση παράνομης κανονιστικής πράξεως, οφείλει να τη δεχθεί είτε επειδή, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως τυπικών και διαδικαστικών πλημμελειών που ενέχει, η πράξη ήταν παράνομη από την ημερομηνία υπογραφής της είτε επειδή η έλλειψη νομιμότητας οφείλεται σε πραγματικές ή νομικές περιστάσεις μεταγενέστερες της ημερομηνίας αυτής.

Επί της απορρίψεως της αιτήσεως για την κατάργηση του άρθρου R. 10-13 του κώδικα περί ταχυδρομείων και ηλεκτρονικών επικοινωνιών:

4. Κατά το άρθρο L. 34-1 του κώδικα περί ταχυδρομείων και ηλεκτρονικών επικοινωνιών όπως ισχύει: « I.- Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της παροχής στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών· εφαρμόζεται ιδίως στα δίκτυα που υποστηρίζουν συσκευές συλλογής δεδομένων και ταυτοποίησης./ II.- Οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, και ιδίως τα πρόσωπα των οποίων η δραστηριότητα συνίσταται στην παροχή προσβάσεως σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής επικοινωνίας προς το κοινό, πρέπει να διαγράφουν ή να καθιστούν ανώνυμα κάθε είδους δεδομένα κινήσεως, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των III, IV, V και VI./ Τα πρόσωπα που παρέχουν στο κοινό υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών καθιερώνουν, τηρουμένων των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου, εσωτερικές διαδικασίες ώστε να απαντούν στα αιτήματα των αρμόδιων αρχών. / Τα πρόσωπα τα οποία, στο πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριότητας, είτε κύριας είτε δευτερεύουσας, προσφέρουν στο κοινό σύνδεση που επιτρέπει ηλεκτρονική επικοινωνία μέσω της προσβάσεως στο δίκτυο, ακόμη και άνευ χρεώσεως, υπόκεινται στην υποχρέωση τηρήσεως των διατάξεων που εφαρμόζονται στους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών δυνάμει του παρόντος άρθρου./ III.- Για τη διαπίστωση, διερεύνηση και δίωξη ποινικών αδικημάτων ή την παράβαση της υποχρεώσεως που ορίζεται στο άρθρο L. 336-3 του κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας ή για την αποτροπή προσβολών στα συστήματα αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων οι οποίες προβλέπονται και τιμωρούνται από τα άρθρα 323-1 έως 323-3-1 του Ποινικού Κώδικα, και με μοναδικό σκοπό, εφόσον είναι αναγκαίο, τη διάθεση στη δικαστική αρχή ή στην αρχή περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο L. 331-12 του κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας ή στην εθνική αρχή ασφαλείας των συστημάτων πληροφοριών, περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο L. 2321-1 του κώδικα άμυνας, [η εφαρμογή του άρθρου] μπορεί να αναβληθεί για μέγιστη διάρκεια ενός έτους όσον αφορά τις ενέργειες διαγραφής ή την ανωνυμοποίηση ορισμένων κατηγοριών τεχνικών δεδομένων. Διάταγμα που θα εκδοθεί κατόπιν επεξεργασίας από το Conseil d'État, κατόπιν γνωμοδοτήσεως της Commission nationale de l'informatique et des libertés (Εθνικής Επιτροπής αρμόδιας επί ζητημάτων πληροφορικής και ελευθεριών), καθορίζει, εντός των ορίων που τίθενται με την υπό VI διάταξη, τις κατηγορίες αυτές δεδομένων και τη διάρκεια της διατήρησής τους, ανάλογα με τη δραστηριότητα των παρόχων και τη φύση των επικοινωνιών καθώς και τους όρους αποζημίωσης, κατά περίπτωση, για τις επιπλέον ειδικές και προσδιορίσιμες πρόσθετες δαπάνες για τις υπηρεσίες που παρέχουν οι πάροχοι, κατόπιν αιτήσεως του Δημοσίου.». Το άρθρο R. 10-13 του ίδιου κώδικα, του οποίου οι προσφεύγουσες ζήτησαν την κατάργηση, θέτει σε

εφαρμογή τις προαναφερόμενες διατάξεις της παραγράφου ΙΙΙ του άρθρου L. 34-1, απαριθμώντας ιδίως τα δεδομένα που πρέπει να διατηρούνται από τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και καθορίζοντας σε ένα έτος την περίοδο διατήρησης.

5. Πρώτον, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι παρεμβαίνοντες, το γεγονός ότι η υποχρέωση διατήρησης που περιγράφεται στην προηγούμενη σκέψη έχει γενικό χαρακτήρα και δεν περιορίζεται σε πρόσωπα ή ιδιαίτερες περιστάσεις δεν είναι αφεαυτού αντίθετο προς τις απαιτήσεις που απορρέουν από τις διατάξεις του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.

6. Δεύτερον, αφενός, σύμφωνα με το άρθρο 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ένωση «[σ]έβεται τις ουσιώδεις λειτουργίες του κράτους, ιδίως δε τις λειτουργίες που αποβλέπουν στη διασφάλιση της εδαφικής ακεραιότητας, τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και την προστασία της εθνικής ασφάλειας. Ειδικότερα, η εθνική ασφάλεια παραμένει στην ευθύνη κάθε κράτους μέλους». Το άρθρο 51 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής [Σελ. 4 του πρωτοτύπου] Ένωσης προβλέπει ότι «1. Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη απευθύνονται στα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. [...] 2. Ο παρών Χάρτης δεν διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και δεν θεσπίζει νέες αρμοδιότητες και καθήκοντα για την Ένωση, ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα όπως ορίζονται στις Συνθήκες». Κατά το άρθρο 54 του Χάρτη: «Καμία από τις διατάξεις του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως συνεπαγόμενη δικαίωμα επίδοσης σε δραστηριότητα ή εκτέλεση πράξης που αποσκοπεί στην κατάλυση των δικαιωμάτων ή ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη [...]».

7. Αφετέρου, η οδηγία [2002/58/EK] του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, νυν άρθρου 114 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απορρέει από τη βούληση να εναρμονισθούν οι νομοθεσίες των κρατών μελών για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Έχει ως αντικείμενο, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 3, την «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε δημόσια δίκτυα επικοινωνιών στην Κοινότητα». Αλλά, όπως υπενθυμίζει το άρθρο 1, παράγραφος 3, «δεν εφαρμόζεται σε δραστηριότητες οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας [...] και σε κάθε περίπτωση στις δραστηριότητες που αφορούν τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ευημερίας του κράτους εφόσον οι δραστηριότητες συνδέονται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και στις

δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου». Επιπλέον, το άρθρο 15 αυτής προβλέπεται ότι «Τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα για να περιορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6, στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 έως 4 και στο άρθρο 9 της παρούσας οδηγίας, εφόσον ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίο, κατάλληλο και ανάλογο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας (δηλαδή της ασφάλειας του κράτους), της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, και για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων ή της άνευ αδείας χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη δύνανται, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα που θα προβλέπουν τη φύλαξη δεδομένων για ορισμένο χρονικό διάστημα για τους λόγους που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο. Όλα τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα παράγραφο είναι σύμφωνα με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφοι 1 και 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση». Τα κράτη μέλη δικαιούνται, συνεπώς, για λόγους εθνικής ασφάλειας ή καταπολεμήσεως των ποινικών αδικημάτων, να παρεκκλίνουν, ιδίως, από την υποχρέωση τήρησης του απορρήτου των προσωπικών δεδομένων, καθώς και από το απόρρητο των συναφών δεδομένων που σχετίζονται με την κίνηση, τα οποία απορρέουν από το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας.

Όσον αφορά την υποχρέωση γενικής και χωρίς διάκριση διατήρησης [των δεδομένων]:

8. Με την απόφασή του της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige AB κατά Post- och telestyrelsen και Secretary of State for the Home Department κατά Tom Watson και άλλων (C-203/15 και C-698/15), το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκρινε ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, «ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των άρθρων 7 και 8 καθώς και του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιβαίνει προς αυτό εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη η οποία, προς τον σκοπό καταπολεμήσεως του εγκλήματος, προβλέπει γενική και χωρίς διάκριση διατήρηση του συνόλου των δεδομένων [Σελ. 5 του πρωτοτύπου] κινήσεως και των δεδομένων θέσεως όλων των συνδρομητών και των εγγεγραμμένων χρηστών αφορώσα όλα τα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας».

9. Αφενός, δεν αμφισβητείται ότι μια τέτοια προληπτική και χωρίς διάκριση διατήρηση επιτρέπει στη δικαστική αρχή να έχει πρόσβαση σε δεδομένα σχετικά με επικοινωνίες που έχει ένα άτομο, πριν υπάρξει υποψία ότι έχει διαπράξει ποινικό αδίκημα. Μια τέτοια διατήρηση παρουσιάζει συνεπώς μοναδική χρησιμότητα για τη διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη των ποινικών αδικημάτων.

10. Αφετέρου, όπως επισήμανε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απόφασή του της 21ης Δεκεμβρίου 2016, μια τέτοια διατήρηση, εφόσον δεν αποκαλύπτει το περιεχόμενο των επικοινωνιών, δεν δύναται να θίξει το «βασικό περιεχόμενο» των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από τα άρθρα 7 και 8 του

Χάρτη. Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει υπενθυμίσει, στη γνωμοδότηση 1/15 της 26ης Ιουλίου 2017, ότι τα δικαιώματα αυτά «δεν αποτελούν απόλυτα προνόμια» και ότι ένας σκοπός γενικού συμφέροντος της Ένωσης δύναται να δικαιολογήσει ακόμη και σοβαρές επεμβάσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα, αφού επισήμανε ότι «η προστασία της δημόσιας ασφάλειας συμβάλλει επίσης στην προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των τρίτων» και ότι «το άρθρο 6 του Χάρτη διακηρύσσει το δικαίωμα κάθε προσώπου όχι μόνο στην ελευθερία, αλλά και στην ασφάλεια».

11. Υπό τις συνθήκες αυτές, μια πρώτη δυσχέρεια ερμηνείας του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης εγείρεται από το ζήτημα αν η υποχρέωση γενικής και χωρίς διάκριση διατηρήσεως, η οποία επιβάλλεται στους παρόχους βάσει των διατάξεων του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας της 12ης Ιουλίου 2002 που την επιτρέπει, δεν πρέπει να θεωρείται, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των εγγυήσεων και των ελέγχων που συνδέονται με τη διοικητική πρόσβαση στα δεδομένα συνδέσεως και τη χρήση τους, ως παρέμβαση η οποία δικαιολογείται από το δικαίωμα στην ασφάλεια, που κατοχυρώνεται από το άρθρο 6 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τις απαιτήσεις εθνικής ασφάλειας, για τις οποίες είναι υπεύθυνα μόνο τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επί της απορρίψεως της αιτήσεως για την κατάργηση των διατάξεων του κεφαλαίου 1 του διατάγματος της 25ης Φεβρουαρίου 2011:

12. Το πρώτο εδάφιο του II, του άρθρου 6, του νόμου της 21ης Ιουνίου 2004, περί εμπιστοσύνης στην ψηφιακή οικονομία, προβλέπει ότι τα πρόσωπα των οποίων η δραστηριότητα συνίσταται στην παροχή προσβάσεως σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής επικοινωνίας προς το κοινό, και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που διασφαλίζουν, ακόμη και δωρεάν, με σκοπό τη διάθεση στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικής επικοινωνίας, την αποθήκευση σημάτων, κειμένου, εικόνων, ήχων ή μηνυμάτων οποιασδήποτε φύσεως τις οποίες παρέχουν οι αποδέκτες των υπηρεσιών αυτών, «κατέχουν και διατηρούν τα δεδομένα που καθιστούν την ταυτοποίηση κάθε προσώπου που συνέβαλε στη δημιουργία του περιεχομένου ή ενός εκ των περιεχομένων των υπηρεσιών τις οποίες παρέχουν». Το τρίτο εδάφιο του II προβλέπει ότι η δικαστική αρχή μπορεί να απαιτήσει από τα πρόσωπα αυτά την κοινοποίηση των δεδομένων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο. Το τελευταίο εδάφιο του II προβλέπει ότι διάταγμα που εκδίδεται κατόπιν επεξεργασίας εκ μέρους του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας) «ορίζει τα δεδομένα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο και καθορίζει τη διάρκεια και τις προϋποθέσεις διατηρήσεώς τους». Το πρώτο κεφάλαιο του διατάγματος της 25ης Φεβρουαρίου 2011 εκδόθηκε για τον σκοπό αυτό.

13. Το II, του άρθρου 6, του νόμου της 21ης Ιουνίου 2004, το οποίο επιβάλλει την υποχρέωση κατοχής και διατηρήσεως μόνο των δεδομένων που σχετίζονται με τη δημιουργία περιεχομένου, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας της 12ης Ιουλίου 2002, το οποίο σαφώς αφορά, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1 αυτού, την «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο

πλαίσιο [Σελ. 6 του πρωτοτύπου] της παροχής διαθέσιμων στο κοινό ηλεκτρονικών υπηρεσιών επικοινωνιών σε δημόσια δίκτυα επικοινωνιών στην Κοινότητα».

14. Αντιθέτως, οι προαναφερθείσες διατάξεις του II, του άρθρου 6, του νόμου της 21ης Ιουνίου 2004, κατά τρόπο σαφή, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2000, για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά, η οποία, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, έχει «ως στόχο την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, εξασφαλίζοντας την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας μεταξύ των κρατών μελών». Τα άρθρα 12 και 14 της οδηγίας αυτής αφορούν αντιστοίχως τις υπηρεσίες που παρέχονται από παρόχους υπηρεσιών επικοινωνιών στο κοινό και από παρόχους υπηρεσιών φιλοξενίας. Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι «Τα κράτη μέλη δεν επιβάλλουν στους φορείς παροχής υπηρεσιών, για την παροχή των υπηρεσιών που αναφέρονται στα άρθρα 12, 13 και 14, γενική υποχρέωση ελέγχου των πληροφοριών που μεταδίδουν ή αποθηκεύουν ούτε γενική υποχρέωση δραστηριότητας αναζήτησης γεγονότων ή περιστάσεων που δείχνουν ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες». Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου: «Τα κράτη μέλη δύνανται να υποχρεώσουν τους φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας να ενημερώνουν πάραυτα τις αρμόδιες κρατικές αρχές για τυχόν υπόνοιες περί χορηγούμενων παρανόμων πληροφοριών ή δραστηριοτήτων που επιχειρούν αποδέκτες των υπηρεσιών τους ή να ανακοινώνουν στις αρμόδιες αρχές, κατ' αίτησή τους, πληροφορίες που διευκολύνουν την εντόπιση αποδεκτών των υπηρεσιών τους με τους οποίους έχουν συμφωνίες αποθήκευσης». Επομένως, η οδηγία δεν επιβάλλει, αφεαυτής, γενική απαγόρευση όσον αφορά τη διατήρηση των δεδομένων σχετικά με τη δημιουργία περιεχομένου, η οποία θα μπορούσε να αρθεί μόνο κατ' εξαίρεση.

15. Μια δεύτερη σοβαρή δυσχέρεια ερμηνείας του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης εγείρεται από το ζήτημα του αν οι προαναφερθείσες διατάξεις της οδηγίας της 8ης Ιουνίου 2000, υπό το πρίσμα των άρθρων 6, 7, 8 και 11 καθώς και του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι επιτρέπουν σε ένα κράτος να θεσπίσει εθνική ρύθμιση επιβάλλουσα στα πρόσωπα που μνημονεύονται στη σκέψη 12 να διατηρούν τα δεδομένα που καθιστούν δυνατή την ταυτοποίηση κάθε προσώπου που συνέβαλε στη δημιουργία του περιεχομένου ή ενός εκ των περιεχομένων των παρόχων των υπηρεσιών, ούτως ώστε η δικαστική αρχή να δύναται, κατά περίπτωση, να απαιτήσει τη γνωστοποίησή τους με σκοπό την εφαρμογή των κανόνων σχετικά με την αστική ή την ποινική ευθύνη.

16. Τα δύο ζητήματα που εκτίθενται στις σκέψεις 11 και 15 είναι καθοριστικής σημασίας για την επίλυση της διαφοράς επί της οποίας πρέπει να αποφανθεί το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας). Εγείρουν, όπως επισημάνθηκε, σοβαρές δυσχέρειες ερμηνείας του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το αιτούν

δικαστήριο πρέπει, ως εκ τούτου, να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, μέχρις ότου αυτό αποφανθεί, να αναστείλει τη διαδικασία επί της προσφυγής των προσφευγουσών ενώσεων.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Άρθρο 1: Η παρέμβαση της Privacy International και του Center for Democracy and Technology γίνεται δεκτή. [Σελ. 7 του πρωτοτύπου]

Άρθρο 2: Αναστέλλεται η διαδικασία επί της προσφυγής της French Data Network, της La Quadrature du net και της Fédération des fournisseurs d'accès à Internet associatifs [Ομοσπονδίας των ενώσεων παρόχων προσβάσεως στο Διαδίκτυο] έως ότου το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφανθεί επί του εξής ερωτήματος:

1° Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η υποχρέωση γενικής και χωρίς διάκριση διατηρήσεως, η οποία επιβάλλεται στους παρόχους βάσει των διατάξεων του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας της 12ης Ιουλίου 2002 που την επιτρέπουν, συνιστά, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των εγγυήσεων και των ελέγχων που συνδέονται εν συνεχεία με τη συλλογή και τη χρήση των δεδομένων αυτών συνδέσεως, επέμβαση η οποία δικαιολογείται από το δικαίωμα στην ασφάλεια, που κατοχυρώνεται από το άρθρο 6 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τις απαιτήσεις εθνικής ασφάλειας, για τις οποίες είναι υπεύθυνα τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση;

2° Έχουν οι διατάξεις της οδηγίας της 8ης Ιουνίου 2000, ερμηνευόμενες με γνώμονα τα άρθρα 6, 7, 8 και 11, καθώς και το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την έννοια ότι επιτρέπουν σε κράτος να θεσπίσει εθνική ρύθμιση επιβάλλουσα στα πρόσωπα των οποίων η δραστηριότητα συνίσταται στην παροχή προσβάσεως σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής επικοινωνίας προς το κοινό και στα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία παρέχουν, ακόμη και και δωρεάν, με σκοπό τη διάθεση στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικής επικοινωνίας, υπηρεσίες αποθηκεύσεως σημάτων, κειμένου, εικόνων, ήχων ή μηνυμάτων οποιασδήποτε φύσεως που παρέχουν οι αποδέκτες των υπηρεσιών αυτών, την υποχρέωση να διατηρούν τα δεδομένα τα οποία καθιστούν δυνατή την ταυτοποίηση κάθε προσώπου που συνέβαλε στη δημιουργία του περιεχομένου ή ενός εκ των περιεχομένων των παρόχων των υπηρεσιών, ούτως ώστε η δικαστική αρχή να δύναται, κατά περίπτωση, να απαιτήσει τη γνωστοποίησή τους με σκοπό την εφαρμογή των κανόνων περί αστικής ή ποινικής ευθύνης;

Άρθρο 3: [ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ] [Σελ. 8 του πρωτοτύπου]

[ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ]